

1. SEZNÁMENÍ	9
1.1 Jaké pojetí výtvarné výchovy zastáváme?.....	10
1.2 Co to je artefietika?.....	10
1.3 Kdo může učit artefietiku?.....	10
1.4 Jak používat tuto knížku?.....	11
1.4.1 K části „Náměty“.....	11
1.4.2 K části „Náhledy“.....	12
2. NÁMĚTY	13
Jak se orientovat v textu NÁMĚTŮ?.....	14
2.1 □ PODZIM	15
I. „O NEPOSEDNÉM KLUBÍČKU“	15
Úvodní motivační pohádka	
I.A Neposedná klubka (hra s linií, dotváření umělými materiály).....	15
I.B Moře (hra s linií, dotváření přírodními materiály).....	17
I.C Krajina (hra s linií, dotváření umělými materiály).....	18
I.D Kouzelná planetka (hra s linií, dotváření umělými materiály).....	19
II. „O ZAKLETÉM KRÁLOVSTVÍ“	21
Úvodní motivační pohádka	
II.A Zakleté království (techniky s papírem, stříhání, tvarování, lepení).....	21
II.B Kdo v království bydlel? (hry s papírem, dotváření papírových válečků).....	22
II.C Obrazy do zámecké obrazárny (vytrhávání, lepení, papírová koláž).....	24
II.D Slavnostní bál v papírovém království (práce s papírem).....	26
III. „OSTROV SPLNĚNÝCH PŘÁNÍ“	28
Úvodní motivační pohádka	
III.A Ostrov, kde se plní každé přání.....	28
(seznámení se sochařskou hlinou a jejími vlastnostmi)	
III.B Cesta na ostrov (vytváření z hlíny na základě vlastních představ).....	30
III.C Věci, které na ostrově nutně potřebujeme.....	31
(vytváření z hlíny na základě vlastních představ)	
III.D Splněné přání (malování rozředěnou hlinou nebo prostorové vytváření z hlíny).....	32
IV. „O ČEM VYPRÁVĚL VÍTR.“	34
Úvodní motivační pohádka	
IV.A Obraz pro bledý Měsíček.....	34
(hra s přírodninami, využití jejich barevnosti a tvarů k plošnému vytváření obrazců)	
IV.B Vzkazy Měsíci posílané po pavučince.....	36
(hra s přírodninami a vlnou, jejich kombinování)	
IV.C Souhvězdí a hvězdná znamení (hra s přírodninami a jejich plody, využití.....	38
jejich barevnosti a tvarů k plošnému vytváření obrazců)	

IV.D Kam se schovávají broučci (hra s barvou, otiskování listů, kresba tuší)	39
(podle Dr.Jana Svobody, pozměněno)	39
2.2 □ ZIMA	43
I. „CO SE SKRÝVALO V ZAMRZLÉM RYBNÍKU“	43
Úvodní motivační pohádka	
I.A O zamrzlé hladině rybníka	43
(vytváření dojmu mrazu - pomocí papíru - stříháním, trháním, muchláží)	
I.B Tajemství pod ledem (zapouštění barvy do vlhkého podkladu, dotváření	45
různými otisky krajky, hubky a kresbou modrým inkoustem)	
I.C Kouzelná rybka	47
(kresba tuší na papírový sáček kolorovaná barvou a její plastické dotvoření)	
I.D Hru pro Mráz a Meluzínu	49
(rozfoukávání barvy a dotváření kresbou podle vlastní fantazie)	
II. „CO VYPRÁVĚLA STARÁ VÁNOČNÍ OZDOBA“	51
Úvodní motivační pohádka	
II.A Neobvyklý vánoční strom	51
(prostorové vytváření z papíru v kolektivní a individuální činnosti dětí)	
II.B Překvapení pod vánočním stromečkem (kresba fixem).....	54
II.C Vzpomínka na rozbalování vánočního dárku	55
(kresba tuší kolorovaná voskovými a bretonovými barvami)	
II.D Barevná vánoční hudba	56
(malba na podkladě hudby, barevné vyjádření pocitů z vánoční atmosféry)	
III. „O TAJEMNÝCH STOPÁCH VE SNĚHU“	58
Úvodní motivační pohádka	
III.A Ptáčci štěbetácci u krmítka (prostorová práce s papírem).	58
III.B Pozor, mlsný kocour číhá u krmítka!	60
(kresba černým fixem, kolorovaná voskovými pastely i fixami)	
III.C Ptačí slet (práce s hlínou, vytahování částí z celku).	62
III.D Ptačí olympiáda (kresba fixami)	63
IV. „O NASTROJENÉM VĚŠÁKU“	65
Úvodní motivační pohádka	
IV.A Věšák - fešák v zimě, na jaře, v létě a na podzim (dotváření daného předmětu)	65
IV.B Co umí klobouk	67
(kresba portrétu tuší kolorovaná voskovými pastely a bretonovými barvami)	
(částečně podle K.Cikánové)	
IV.C Překvapení pod čepicí (práce s papírem, vytváření masek na maškary)	69
IV.D Pozor, šašek! (kresba suchým nebo mastným pastelem lidské figury v pohybu).....	70
2.3 □ JARO	73
I. „O ZAHRÁDCE PLNÉ PŘEKVAPENÍ“	73
Úvodní motivační pohádka	
I.A Dopis sluníčku (vytvoření papírové koláže, kresba fixem).....	73
I.B Překvapení, které Sluníčko přichystalo	75

	(kresba fixem, dotváření přírodním materiálem)	75
I.C	Schovávačky v trávě	77
	(malba situačního děje na základě vlastních představ a zážitku)	
I.D	Jaro, jak se právě probouzí	78
	(relaxační malba dle vlastní fantazie při poslechu hudby připomínající jarní náladu)	
II.	„O VELKÉM STARÉM KAMENI“	80
	Úvodní motivační pohádka	80
II.A	Co rozveselí velký starý kámen	80
	(využití barevnosti šátků a různorodého oblečení dětí k vyhledávání kontrastů nebo naopak splynutí či jisté podobnosti s barvou - „mimikry“, kresba fixem, prostorová práce s papírem)	
II.B	Jak schovat můj stín	82
	(obkreslení zvolené polohy těla, malba krycími barvami, vystřížení obrysu svého těla a společné umístění v prostoru zahrady)	
II.C	Jaro na tvé dlani (malba barvami JOVI na ruku)	84
II.D	Co se děje pod kamenem? (práce s hlínou)	86
III.	„O ZAPOMENUTÉM DEŠTNÍKU“	87
	Úvodní motivační pohádka	
III.A	Rozhovory mezi kapkami deště (hry s barvou)	87
III.B	Koho schováš pod svůj deštník?	89
	(práce s hlínou, ztvárnění lidské postavy v pohybu)	89
III.C	Pršelo, jen se lilo	91
	(kresba tuší kolorovaná voskovými pastely a bretonovými barvami)	91
III.D	Kouzelné boty (kresba mastným pastelem)	92
IV.	„O TŘECH ZAKLETÝCH STROMECH“	94
	Úvodní motivační pohádka	
IV.A	O třech zakletých stromech	94
	(vytvoření odstínů barev - listů a kůry, nalepování, plošné i prostorové vytváření z papíru) (podle Dr.Jana Svobody, pozměněno)	
IV.B	Pozvání na ptačí koncert	96
	(práce s barvou, zobrazení ptačí figury v klidu i pohybu)	
IV.C	Ptačí hnízda (prostorová práce z přírodnin, malování vajíček)	98
IV.D	Tajemství skřítky stromu (práce s papírem, skládání, trhání, lepení)	99
2.4	□ LÉTO	101
I.	„O DUZE A MÝDLOVÉ BUBLINĚ“	101
	Úvodní motivační pohádka	
I.A	Duhové bublání (hry s barevnou skvrnou a její dotváření kresbou)	101
I.B	Výlet s bublinou cestovatelkou (vytrhávání z papíru, prostorové dotváření)	103
I.C	Duhové lítání (práce s barvou)	105
I.D	Výlet v bublině (kresba voskovým pastelem kolorovaná bretonovými barvami)	106
II.	„O KAMENNÉM KRÁLOVSTVÍ“	108
	Úvodní motivační pohádka	

II.A Cesty a cestičky, které nás někam zavedou (kresba nebo malba)	108
II.B Kamenné království	110
(práce s přírodním materiálem - sestavování kamenů a kamínků)	
II.C Můj oživený kamínek (kresba mastným pastelem na přírodní materiál)	111
II.D Hrad pro má strašidla (malba podle vlastní fantazie)	112
III. „O ŠNEČKOVI, KTERÝ CHTĚL NOVÝ DOMEČEK.“	114
Úvodní motivační pohádka	
III.A Jak šel šneček do světa (fantazijní kresba, malba)	114
III.B Není domeček jako domeček (prostorová práce s využitím různých krabiček)	116
III.C Domeček na přání (práce s hlínou, dotváření)	117
III.D Jak šneček bydlí (detailní kresba barevnými fixami).....	119
IV. O ČEM SI POVÍDAL SLUNEČNÍK SE ŽIDLÍ	121
Úvodní motivační pohádka	
IV.A Hrníček nejen na kávičku (práce s hlínou)	121
IV.B Co umí rozpustilý míček (kresba suchým pastelem lidské figury v pohybu)	123
IV.C Barevné toulání jedné kapky rosy	124
(hra s barevnou skvrnou, dotváření kresbou voskovými pastely)	
IV.D Kam popluje lodička?	125
(prostorová práce s využitím různých krabiček apod., dotváření)	
3. NÁHLEDY	127
3.1 Výtvarné čarování.....	128
3.1.1 Výtvarné čarování - estetický nebo umělecký zážitek?	128
3.2 Podmínky pro výtvarné čarování	129
3.2.1 Ozvláštnění	129
3.2.1.1 Ozvláštnění v pedagogické praxi	130
3.2.2 Vcítění (empatie)	130
3.2.2.1 Empatická bublina - jak být spolu?	130
3.2.2.2 Jak usnadnit vcítění při výtvarných aktivitách?	131
3.2.2.3 Jak se učit vcítování mezi lidmi?	132
3.2.2.4 Všeho moc škodí - i vcítění?.....	132
3.2.3 Máme se bát distance?.....	132
3.2.3.1 Estetická distance - náhled i prožitek.	133
3.2.3.2 Estetická distance v pedagogické praxi.	134
3.2.4 Kruh bezpečí.	135
3.2.4.1 Hodnotit či nehodnotit?	135
3.2.4.2 Co se špatnými emocemi a jak na „zlobení“?.....	135
3.3 Než začnete čarovat, aneb o dětech... ..	136
3.3.1 Vnímání a pozornost.	137
3.3.1.1 Jak vnímají děti od 2 do 3 let?	137
3.3.1.2 Nepřehlédněte pokroky ve vnímání mezi 3. až 6. rokem!	138
3.3.1.3 O vnímání přírody a času.	138
3.3.1.4 Víte, co je synestézie?	136
3.3.2 „Představ si“, aneb o paměti, představivosti, fantazii.	136
3.3.2.1 Jak závisí fantazie a představivost na řeči a symbolech?	136
3.3.2.2 Může se fantazie potkávat s úzkostí?	136
3.3.3 O myšlení a řeči.	140

II.A Cesty a cestičky, které nás někam zavedou (kresba nebo malba)	108
II.B Kamenné království	110
(práce s přírodním materiálem - sestavování kamenů a kamínků)	
II.C Můj oživený kamínek (kresba mastným pastelem na přírodní materiál)	111
II.D Hrad pro má strašidla (malba podle vlastní fantazie)	112
III. „O ŠNEČKOVI, KTERÝ CHTĚL NOVÝ DOMEČEK.“	114
Úvodní motivační pohádka	
III.A Jak šel šneček do světa (fantazijní kresba, malba)	114
III.B Není domeček jako domeček (prostorová práce s využitím různých krabiček)	116
III.C Domeček na přání (práce s hlinou, dotváření)	117
III.D Jak šneček bydlí (detailní kresba barevnými fixami)	119
IV. O ČEM SI POVÍDAL SLUNEČNÍK SE ŽIDLÍ	121
Úvodní motivační pohádka	
IV.A Hrníček nejen na kávičku (práce s hlinou)	121
IV.B Co umí rozpustilý míček (kresba suchým pastelem lidské figury v pohybu)	123
IV.C Barevné toulání jedné kapky rosy	124
(hra s barevnou skvrnou, dotváření kresbou voskovými pastely)	
IV.D Kam popluje lodička?	125
(prostorová práce s využitím různých krabiček apod., dotváření)	125
3. NÁHLEDY	127
3.1 Výtvarné čarování	128
3.1.1 Výtvarné čarování - estetický nebo umělecký zážitek?	128
3.2 Podmínky pro výtvarné čarování	129
3.2.1 Ozvláštnění	129
3.2.1.1 Ozvláštnění v pedagogické praxi	130
3.2.2 Vcítění (empatie)	130
3.2.2.1 Empatická bublina - jak být spolu?	130
3.2.2.2 Jak usnadnit vcítění při výtvarných aktivitách?	131
3.2.2.3 Jak se učit vcitování mezi lidmi?	132
3.2.2.4 Všeho moc škodí - i vcítění?	132
3.2.3 Máme se bát distance?	132
3.2.3.1 Estetická distance - náhled i prožitek	133
3.2.3.2 Estetická distance v pedagogické praxi	134
3.2.4 Kruh bezpečí	135
3.2.4.1 Hodnotit či nehodnotit?	135
3.2.4.2 Co se špatnými emocemi a jak na „zlobení“?	135
3.3 Než začnete čarovat, aneb o dětech...	136
3.3.1 Vnímání a pozornost	137
3.3.1.1 Jak vnímají děti od 2 do 3 let?	137
3.3.1.2 Nepřehlédněte pokroky ve vnímání mezi 3. až 6. rokem!	138
3.3.1.3 O vnímání přírody a času	138
3.3.1.4 Víte, co je synestézie?	136
3.3.2 „Představ si“, aneb o paměti, představivosti, fantazii	136
3.3.2.1 Jak závisí fantazie a představivost na řeči a symbolech?	136
3.3.2.2 Může se fantazie potkávat s úzkostí?	136
3.3.3 O myšlení a řeči	140

3.9 Můžeme čarovat podle plánu?	160
3.9.1 Tematické a metodické řady	160
3.9.2 Projekty	161
3.9.3 Jakou úlohu má stanovení cílů?	161
3.9.3.1 „Přidaná hodnota“ jako cíl učitelské práce?	162
3.9.4 Jak souvisí pedagogický plán s pojetím výuky?	162
3.10 Jak uspořádat artefiletickou skupinu pro výtvarné čarování	163
3.10.1 Velikost skupiny	163
3.10.2 Uspořádání skupiny	164
3.10.3 Hranice fiktivního světa a jejich překračování	164
3.10.3.1 Otevírací rituály	164
3.10.3.2 Závěrečný rituál	165
3.10.4 Průběh artefiletické hodiny	165
3.11 Skrytá úskalí kouzelné práce	166
3.11.1 Jak se bránit „vyhoření“?	166
3.11.2 Máme se bát „kopírování“?	168
PŘÍLOHY	170
Příloha 1: Přehled instrumentů, materiálů a technik pro výtvarné činnosti	171
LINEÁRNÍ, PLOŠNÉ a PROSTOROVÉ	171
BODY a LINIE	171
BAREVNÉ PLOCHY	171
PROSTOR (PLNÉ PROSTOROVÉ I RELIÉFNÍ FORMY)	171
ČASOPROSTOROVÉ FORMY	172
Příloha 2: Přehled cílů z části 2. Náměty	172
A) Výtvarné cíle	172
B) Sociální a ekologické cíle	174
LITERATURA K INSPIRACI	176
a) Praxe a teorie výtvarné výchovy	176
c) Psychologie a pedagogika	176
LITERATURA K INSPIRACI A PROHLOUBENÉMU STUDIU	177